

Орган парткому, ректорату,
комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського ордена Трудового
Червоного Прапора
державного університету
ім. І. І. Мечникова

РІК ВИДАННЯ
XXXIII

№ 32 (909)
13 ГРУДНЯ
1967 р.

Ціна 2 коп

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

XXII КОМСОМОЛЬСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

ЗВІТНО-ВИБОРНА

С ЛОВО для звітної доповіді надається секретарю комітету комсомолу університету С. Бойченкові.

В своїй доповіді він проаналізував роботу комсомольської організації університету в ювілейному році Радянської влади.

Обличчя нашого покоління визначається його ділами, — сказав С. Бойченко, — Радянська молодь і один з її загонів — університетський комсомол — може чесно дивитись у вічі своїм батькам. Трудовими ділами, успішним навчанням, активною участю комсомольців і молоді нашого вузу в підготовці до 50-річчя Великого Жовтня і 50-річчя встановлення Радянської влади на Україні, відповіли ми на материнську турботу Комуністичної партії про радянську молодь.

Одним з важливих напрямків в діяльності комітету комсомолу, — продовжує доповідач, — є робота по ідеологічному загартуванню молоді, вихованню студентів в душі радянського патріотизму.

Треба сказати, що в цьому нам велику допомогу надали кафедри суспільних наук. Так, з допомогою кафедри філософії була створена група соціологічних досліджень, куди ввійшли молоді викладачі, аспіранти, студенти. Очолила групу доцент І. Попова. Результати досліджень групи відіграли велику роль в правильній постановці навчальної, виховної роботи зі студентами, а також в науковій роботі. Про це свідчить такий факт: на всесоюзному конкурсі студентських наукових робіт з проблем суспільних наук і історії ВЛКСМ спеціальні дипломи ЦК ЛКСМУ і Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти одержали вісім переможців республіканського туру — студенти нашого університету Лангоха, Штернштейн, Гончарук, Кулігін, Вайнштейн, Шнайдер, Ткаченко, Коріненко.

Результати наших студентів на конкурсі могли бути вищими, — зауважує доповідач, — якби кафедри наукового комунізму і політекономії потурбувались про подання на конкурс більшого числа студентських робіт.

Підкресливши, що воєнно-патріотичне виховання є складовою час-

В ЦЕЙ день — 27 листопада 1967 року — великий актовий зал було віддано в розпорядження молоді.

Плакати, що прикрашали зал, розповідали про різні етапи великого шляху ленінського комсомолу. І ось цей зал заповнили юнаки і дівчата — делегати від організацій ЛКСМУ установ і факультетів. Вони прийшли сюди на XXII звітно-виборну комсомольську конференцію нашого вузу.

тиною комуністичного виховання, доповідач розповів про те, що зроблено в цьому напрямку комітетом комсомолу, клубом «Шляхами батьків» і організованим при університеті клубом цікавих зустрічей — «Іскра».

Потім доповідач зупинився на роботі школи молодого лектора, на недоліках в її діяльності.

Якщо на початку навчального року в школі було понад 120 слухачів, — сказав він, — то зараз ми зможемо випустити лише 50 молодих лекторів-пропагандистів. Новому складові комітету комсомолу слід приділити особливу увагу школі молодих лекторів, зробити все, щоб забезпечити новий набір в школу.

Доповідач розповів про позитивний досвід організованих в університеті Жовтневих читань. Перед студентами виступили кращі лектори кафедр суспільних наук.

Потім С. Бойченко зупинився на діяльності комітету комсомолу, спрямованій на забезпечення високої успішності студентів. Він визнав, що комсомольський актив ще мало зробив для підвищення успішності студентів, що багато з них мають одну-дві, а то й більше задовільних оцінок.

У звітній доповіді були висвітлені й інші питання, зв'язані з діяльністю комсомольських організацій факультетів, з навчанням, життям і побутом студентів.

Гостра, самокритична доповідь викликала жваве обговорення. На конференції виступили делегати Ю. Лунев, А. Макаров, В. Губанов, М. Головатий, В. Глибишин, Н. Мальований, Г. Безсокирна, А. Гордон, Б. Піддубна, В. Андреев, І. Смоленінов.

В своїх виступах делегати конференції викрили недоліки в діяльності комітету комсомолу, підказали, як краще організувати ро-

боту, щоб вона була більш плідною.

В роботі XXII звітно-виборної комсомольської конференції ОДУ взяли участь ректор університету професор О. І. Юрженко, секретар парткому університету Л. Х. Калуст'ян, перший секретар Одеського обкому ЛКСМУ Г. Ревенко, перший секретар Одеського міськкому ЛКСМУ Ю. Петропавловський.

Делегатів конференції гаряче вітав ветеран громадянської і Великої Вітчизняної війни комсомолець двадцятих років В. А. Хабарев і студент фізичного факультету з республіки Судан — Алі Ель-Дін-Тахір.

Делегати конференції прийняли розгорнуте рішення і обрали новий склад комітету комсомолу університету і делегатів на комсомольську конференцію Центрального району м. Одеси.

НОВИЙ СКЛАД КОМІТЕТУ КОМСОМОЛУ

НА XXII звітно-виборній комсомольській конференції ОДУ членами комітету комсомолу обрані: Г. Безсокирна, С. Богіна, С. Бойченко, В. Гайдаш, В. Глибишин, М. Головатий, А. Гордон, В. Губанов, Д. Даниленко, О. Зубанов, К. Климова, А. Кожушко, С. Козицький, Н. Коломийченко, І. Кушта, Г. Маєва, М. Мальований, Т. Малінка, Ю. Негін, М. Палієнко, С. Романова, О. Рудянська, А. Савченко, В. Соколов, Т. Ткаченко, М. Усатенко, В. Фішер, В. Худякова, А. Чкадуа.

Відбувся перший пленум комітету комсомолу ОДУ. На ньому було обрано бюро комітету. До бюро ввійшли: С. Бойченко, В. Гайдаш, А. Гордон, К. Климова, А. Кожушко, С. Козицький, Ю. Негін, О. Рудянська, В. Соколов, Т. Ткаченко, А. Чкадуа.

На цьому ж пленумі секретарем комітету комсомолу ОДУ обрано С. Бойченка, заступником секретаря — Т. Ткаченка.

З ДОПОВІДЬЮ ВИСТУПАЄ С. БОЙЧЕНКО.

Германов, Бекерська, Горб, Зінов'єва, Коробков, Кравченко, Мамонтова, Муравйова, Михайлов, Палейцемако, Фельдман.

В роботі конференції взяли участь секретар парткому університету Л. Х. Калуст'ян та представник обкому профспілки В. М. Шулеко.

На конференції було обрано новий склад профкому ОДУ, до якого ввійшли: В. Ассеева, Д. Горячківський, В. Грановська, Ш. Жовінська, І. Запорожець, В. Зубков, М. Ізаківич, Г. Коваль, Л. Коробков, В. Кучерова, А. Мамонтова, Н. Назарова, С. Петліцин, Є. Петряєва, М. Руденко, І. Соколов, В. Фельдман, В. Фещук, М. Фіногін, Д. Щастний, І. Яковенко.

До складу ревізійної комісії профкому ввійшли: Н. Гусєва, М. Коваль, І. Крючатов.

На засіданні нового складу профкому головою обрано В. І. Грановську, заступником — І. О. Соколова.

СТУДЕНТСЬКА ЮВІЛЕЙНА

НЕЩОДАВНО в нашому університеті відбулась XXIII ювілейна наукова студентська конференція, присвячена 50-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції.

На пленарному засіданні конференції вступним словом відкрив проректор по навчальній роботі А. Г. Вязовський.

Потім з доповіддю «Великий Жовтень та революційні традиції» виступив студент третього курсу історичного факультету Т. Ткаченко. «Розвиток фізичних наук в Одеському державному університеті за роки Радянської влади» — такою була тема доповіді студентки четвертого курсу фізичного факультету Н. Домбровської.

В наступні дні учасники студентської наукової конференції працювали по секціях — історичних і суспільних наук, фізичних наук, філологічних наук, іноземних мов, геолого-географічних наук, хімічних, біологічних та механіко-математичних наук. Всього на секціях було заслухано і обговорено близько 150 доповідей студентів.

Ювілейна конференція показала, що багато наших студентів з великим бажанням і дуже успішно займаються науковими дослідженнями з актуальних проблем різних наук.

НА СЕМІНАРІ

НЕДАВНО мені довелося бути присутнім на семінарі з історії КПРС у першокурсників історичного факультету. В першій групі. Проходило друге заняття по книзі В. І. Леніна «Що робити?» Так, таке друге заняття відбувається кожного року. Я пам'ятаю, як проходили ці семінари у нас — три роки тому. Судиліні баталії... Сперечались, доводили один одному, пізнавали істину. А як у нинішніх першокурсників?

...З кафедри виступає Світлана Березюк. Вона розповідає про виникнення соціалістичної свідомості, внесення її в робітничий рух марксистською партією, про потребу боротьби з буржуазною ідеологією. Питання здається легким. Але ж відповідь повинна включати в себе теоретичну основу та історію практичної діяльності більшовиків в цей період партійної боротьби. Тут-то і приходять на допомогу керівник семінарського заняття доцент Н. Якупов. Він уміло спрямовує думки студентів, підводить їх до логічних висновків. Закінчує свою відповідь Світлана. Її доповнюють Микола Галета

Андрій Диордієв. Життя потребує, я б сказав, глибинного, вивчення історії КПРС. Бо історія нашої партії — це марксизм-ленінізм в практиці, в дії. «За минулі п'ятдесят років наша країна досягла небачених успіхів... Тепер існує могутня співдружність високорозвинених соціалістичних держав... Але і тепер нашій партії доводиться викривати буржуазні концепції фальсифікаторів історії, вести боротьбу проти правих і лівих ухилів в міжнародному робітничому русі... Це уривок з реферата Миколи Лазарева «Значення ідеологічної роботи КПРС в сучасних умовах».

На семінарі виступили В. Курбатов, В. Г. Глебов, М. Дерлі — всього близько десяти студентів. Але мені хотілось навести уривок саме з виступу Миколи. Тому, що в ньому є чітка думка: для комуністичних партій книга Леніна «Що робити?», написана понад 60 років тому, є зразком непримиренності до ревізіонізму і реформізму, сектанства і догматизму, вчить високо тримати прапор революційної теорії, пролетарської ідеології.

Звичайно, відчувається ще деяке тяжіння до чистого переказу прочитаного, та головне ось в чому: немає безпристрасності, є правильне розуміння великої праці В. І. Леніна.

...Семінар закінчено. Аудиторія пуста. Студенти виходять на пере-

рерву. А на столах в конспектах залишаються чорнильні Бернштейн, мільбарани, кричевські, господина Кускова. Вони викриті і розбиті.

Але десь ще виступає Микольм, пише книги Стречі... і щоб стятися з ними, щоб не залишатись збоку від битви ідеологій, потрібно оз-

бровуватись міцними знаннями. І я подумав: семінар з історії КПРС — це не тільки придбання знань. Це — наша емоціональна участь в минулих класових боях, Це — дві години боротьби.

В. БАХЧЕВАН,
студент четвертого курсу історичного факультету.

СТАРАННО, з повним напруженням сил вчать студенти історичного факультету. А вже скоро екзаменаційна сесія. І до неї треба прийти у всеозброєнні.

На знімку: доцент М. А. Мойсєєв читає лекцію з політекономії студентам-історикам.

ЮВІЛЕЙ ВЧЕНОГО

ВІДБУЛОСЬ засідання вченої ради механіко-математичного факультету, на якому було урочисто відзначено п'ятдесятиріччя від дня народження та двадцятишестиріччя трудової, науково-педагогічної і громадської роботи декана механіко-математичного факультету, завідувачого кафедрою диференціальних рівнянь, доктора фізико-математичних наук професора Миколи Івановича Гаврилова.

На засіданні було оголошено привітання ректорату, парткому і профкому та наказ по університету, в яких високо оцінено плідну діяльність ювіляра.

Виступаючи — професор Ю. Черський, С. Кіро, Т. Матвієнко, завідувач кафедри вищої математики Одеського політехнічного інституту доцент М. Діварі, секретар партбюро факультету старший викладач К. Норкін, секретар комсомольського бюро факультету студент Мальований та інші говорили про професора Гаврилова як про видатного науковця, чудового викладача, чуйну людину.

З діяльністю шановного ювіляра безпосередньо пов'язаний ріст механіко-математичного факультету в післявоєнний час, створення в університеті нового, важливого в теоретичному і практичному відношенні, напрямку наукових досліджень в галузі якісної теорії звичайних диференціальних рівнянь. Серед учнів Миколи Івановича 9 кандидатів фізико-математичних наук.

На адресу ювіляра надійшло багато привітань від наукових колективів та від математиків з різних кінців нашої країни.

ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

НА ДОПОМОГУ МОЛОДИМ ВИКЛАДАЧАМ УНІВЕРСИТЕТУ

ВИЩА школа є професійним учбовим закладом. Студент має оволодіти не тільки знаннями і навичками за своїм фахом, дістати загальне комуністичне виховання, але ще й психологічно підготувати себе до певної професійної діяльності.

В університетах, зокрема в нашому вузі, нагромаджено значний позитивний досвід у професійному вихованні студентів. Молодому викладачеві варто зважити на цей досвід, бо, як відомо, початкуючий педагог теж впливає на психологічну підготовку студента до професійної діяльності.

Передусім, вирішальне значення має орієнтація на майбутню професію студента наших лекцій і практичних занять. Інколи може здатися, що така орієнтація може привести до спрощення змісту програмового матеріалу, особливо коли йдеться про професію вчителя.

Проте, коли мати на увазі, що й професія сучасного вчителя вимагає глибоких знань науки і орієнтації в її складних проблемах, то побоювання спрощень буде недоречним. Як анахронізм тепер сприймається твердження, що нездібні і слабо підготовлені студенти підуть у школу. Нам особливо потрібно підносити в уяві студентів високий науковий авторитет кожної професії, що набувають вихованці університету, зокрема і професії сучасного вчителя.

Виправдовує себе досвід по за-

кріпленню викладачів кафедр суспільних наук за факультетами на тривалий час. Це дає змогу фахівцеві «загальної науки» наблизити свій курс до профілю факультету і більш глибоко впливати на методологічне та ідейне формування студента за його фахом. А вже ж

ЄДНІСТЬ ВИХОВАННЯ

суспільні науки вивчаються не лише для загального формування студента, як людини, а і для виховання в ньому комуністичного ставлення до професійних обов'язків.

Важливим у професійній орієнтації студента є досвід наших кафедр по введенню відповідних спецкурсів, наприклад, «Філософські основи природознавства», «Наукове коментування шкільних підручників» тощо. В цьому плані заслуговує на увагу розширення тематики дипломних робіт за рахунок виробничих і педагогічних тем.

Професійна психологія студента формується і через різні заходи позааудиторного характеру. Наприклад, підтримання тісних зв'язків з вихованцями факультету, що працюють на виробництві і в школах, зустрічі з ними студентів, що проводяться на окремих факультетах нашого університету, вивчення і популяризація професійного досвіду випускників, влаштування факультетського куточка випускника (хоч би при методичному кабінеті), залучення наших вихованців до наукової роботи кафедр.

З інтересом зустрічаються студенти з представниками виробництва і школи, запрошуваних на факультети і кафедри. Такі зв'язки з живими носіями професії, до якої готується студент, бувають корисними, коли вони проводяться на діловій основі, з обговоренням сучасних проблем практики.

Справі професійного виховання студентів підкоряється і шефська робота факультету чи кафедри. Шефство над школами, наприклад, дає змогу і з вчителями зустрічатися і студентів залучати до керівництва гуртками в школі.

Є й такий досвід. В деяких вузах випускник дає урочисту обіцянку бути гідним носієм набутої професії. Урочистий акт завершення навчання має величезний психологічний вплив. Урочисте вручення диплома, обіцянка чи присяга, коли їх піднести до глибокого пе-

реживання, надовго залишаються в пам'яті, а головне — накладають морально-психологічний обов'язок бути вірним набутій професії.

Професійне виховання тісно зв'язане з формуванням у майбутнього фахівця професійної етики. Комуністична мораль не виключає, а передбачає набуття моральних переконань і почуттів професійного характеру. Людину, передусім, підносить чесна праця. І в її праці виявляється справжня мораль. А коли йде мова про фахівця з вищою освітою, то його мораль особливо повинна бути зв'язаною з його професійною діяльністю. Про етику лікаря ми говоримо, маючи на увазі її терапевтичний сенс. А чому ми не говоримо про етику вчителя як про його професійну якість? Або про етику інженера чи юриста? Ми вважаємо, що професійна етика потрібна для кожного фаху і над створенням такого спецкурсу потрібно подумати.

І, нарешті, життя вищої школи показує, що виховна діяльність громадських організацій, зокрема комсомолу, набувають більшої виховної ефективності, коли в їх роботі все буде спрямоване на формування фахівця, а не взагалі людини. Професійна спрямованість політико-виховної роботи і для студентів більш сприйнятна, бо в ній відчувається життєва спрямованість, що відповідає прагненням студента.

Такі деякі аспекти професійного формування студента в процесі загального виховання.

Доцент **І. КОБИЛЯЦЬКИЙ**,
завідуючий кафедрою педагогіки.

КОНФЕРЕНЦІЯ В ТАРТУ

НЕ ТАК ДАВНО в Тартуському державному університеті відбулась міжвузівська конференція на тему: «Опис структури мови методом породжуваних граматик».

Конференція проходила на спортбазі ТДУ, недалеко від Тарту, на березі мальовничого озера Клеріку. Тут зібрались вчені різних вузів та науководослідницькі інститути СРСР. Багато з них виступили з цікавими доповідями.

Для нас особливо цікавими були доповіді наших колишніх викладачів М. М. Копиленка (нині проректора інституту іноземних мов м. Алма-Ата) — «Про можливості і завдання генеративного словотворення» і В. В. Мартинова (нині зав. сектором слов'янської філології інституту мовознавства АН БРСР) — «Парагматичний план мови і породжувані граматика».

У нас залишилися прекрасні враження про гостинність викладачів ТДУ.

Нам сподобалась рання спеціалізація студентів (з других, третіх курсів) і, в зв'язку з цим, розподіл їх на дуже невеликі групи — по 6—10 осіб в результаті чого легко здійснюється систематичний контроль над роботою кожного студента.

У великій мірі спеціалізована також робота викладачів. Наприклад, на кафедрі естонської мови курси сучасної естонської мови розбиті на декілька частин і кожен викладач веде лише одну певну частину, яку знає досконало.

Ми були щасливі побувати серед таких доброзичливих людей, інтересних співбесідників.

Доцент **Т. ТУЛІНА**,
старший викладач
Н. КОСЕК.

Нові книги

З АРАЗ Радянська Україна підбиває підсумки успіхів у всіх галузях господарського і культурного будівництва, готуючись широко і радісно відзначити своє 50-річчя.

Днями у фонди наукової бібліотеки надійшли книги, тісно зв'язані з цією знаменною датою.

О. Дяченко «Літопис Великого Жовтня». Тема Жовтня та громадянської війни в українській літературі. К., 1967. 190 с.

В книзі розглядаються кращі твори українських майстрів слова за 50 років, в яких відображається революційна боротьба українського народу за свободу, за створення першої в світі соціалістичної держави.

А. І. Щербак «Перші кроки». З історії радянської літератури та преси на Україні (1917—1920). Друге видання. К., 1967. 230 с.

Автор книги висвітлює роль більшовицької преси у вихованні літературних кадрів, зупиняється на основних етапах боротьби проти ворожої ідеології в радянській літературі 1917—1920 років.

Історія української літератури (кінець XIX — початок XX ст.) Видавництво Київського університету, 1967.

Коллективна праця співробітників кафедр української літератури Київського, Львівського, Дніпропетровського, Чернівецького, Ужгородського та Харківського університетів є першим підручником, в якому висвітлюється літературний процес на Україні кінця XIX — початку XX століття.

Е. ЗІНЬКОВА,
головний бібліограф наукової бібліотеки ОДУ.

ЙОГО ЩАСТЯ

Н А ЗАСІДАННІ кафедри історії КПРС відбулось вшанування доцента Зіновія Яковича Березняка в зв'язку з його 60-річчям з дня народження і 30-річчям науково-педагогічної діяльності.

На засіданні кафедри було зачитано наказ ректора університету професора О. І. Юрженка, в якому ювіляру за багаторічну сумлінну роботу, плідну науково-педагогічну і громадську діяльність оголошена подяка. Товариші піднесли своєму колезі вітальну адресу та квіти.

Висока оцінка творчої праці ювіляра дана була у виступах доцентів кафедри Я. Штернштейна, І. Леонова, завідуючого кафедрою професора І. Ганевича.

Ми вміщуємо статтю, в якій коротко розповідається про життєвий шлях ювіляра.

Б ИТВА за місто тривала. Гітлерівське командування з дня на день переносило строки взяття Одеси.

Захлинаючись в своїй же чорній крові, ворог лютував. Вранці 30 серпня в районі Дальника знову піднялась його піхота і пішли танки. Командира кавескадрону було вбито. Спішених кіннотників повів

Нещодавно проходив громадський огляд-конкурс гуртожитків міста та області, організований Обласною радою профспілок. Він був присвячений 50-річчю Великого Жовтня.

Серед переможців конкурсу — гуртожиток № 1 нашого університету, який став володарем диплому першого ступеня.

Декілька хвалебних рядків диплому не дають уяви про велику працю всього колективу, який і вивів наш студентський гуртожиток в число передових.

Часто буваючи в цьому гуртожитку, я звернув увагу на те, що колектив його працює як чіткий механізм — ні зайвої метушні, ні біганини, ні крику. В цьому — велика заслуга коменданта Антоніни Петрівни Олейникової. Скільки тепла, материнської ласки в її турботах про студентів, їх побут, культурні розваги. Діловитість, господарність, знання своєї справи і любов до неї — ось що характеризує роботу керівника гуртожитку, з мешканцями близько 600 осіб.

Багато зроблено і студрадою гуртожитку. Комендант працює в тісному контакті з студрадою і, напевне, в цьому — головне джерело успіху її роботи.

Великою і впливовою силою є в гуртожитку студрада.

ГОСПОДАРИ ВЕЛИКОГО ДОМУ

п'ятнадцять представників від шестисот. Я розмовляв з головою студради Миколою Чернієм. Він вважає, що секрет їх роботи один — сумлінне ставлення до своїх обов'язків.

Ці якості властиві і Борі Юмашову, і Валі Кустол, і Людї Курцебі, і Василю Варикаші, і Вадиму Кудряшову. Це завдяки їм в гуртожитку порядок і чистота стають постійною нормою студентського життя. Але особливою чистотою, домашнім затишком відзначаються кімнати № 8 (староста Л. Луковенко), № 110 (староста В. Варикаша), № 109 (староста Л. Коритна), № 89 (староста А. Вершибелова), № 82 (староста М. Шевчук), № 5 (староста Л. Городецька), № 120 (староста Т. Ткаченко), № 34 (староста Л. Сахарова), № 97 (староста Т. Колосова), № 106 (староста Г. Сохроненко).

Велику допомогу коменданту і студрадї надає комуніст Віктор Мишдра.

Стилем роботи студради стає

самостійність, ініціативність, господарність, і, що важливіше всього — ці якості стають стилем життя всіх, хто живе в гуртожитку. Студенти визнають себе господарями свого великого дому і вчаться бути відповідальними за порядок в ньому.

Але, на превеликий жаль, і в житті передового колективу ще не все гаразд, як цього хотілось би і як могло б бути.

Багато праці було вкладено і комендантом, і студрадою, і самими студентами в обладнання кімнати гігієни жінки. А виявилось, що готову кімнату не можна здати в експлуатацію через відсутність вентиляції.

В поганому стані сходи, що ведуть в душ. Треба мати акробатичні здібності, щоб подолати крутий спуск чи не зірватися вниз (через відсутність перил).

Ненормальним слід вважати і той факт, що камера зберігання, склади і кладові виявились фактично відрізненими від гуртожитку.

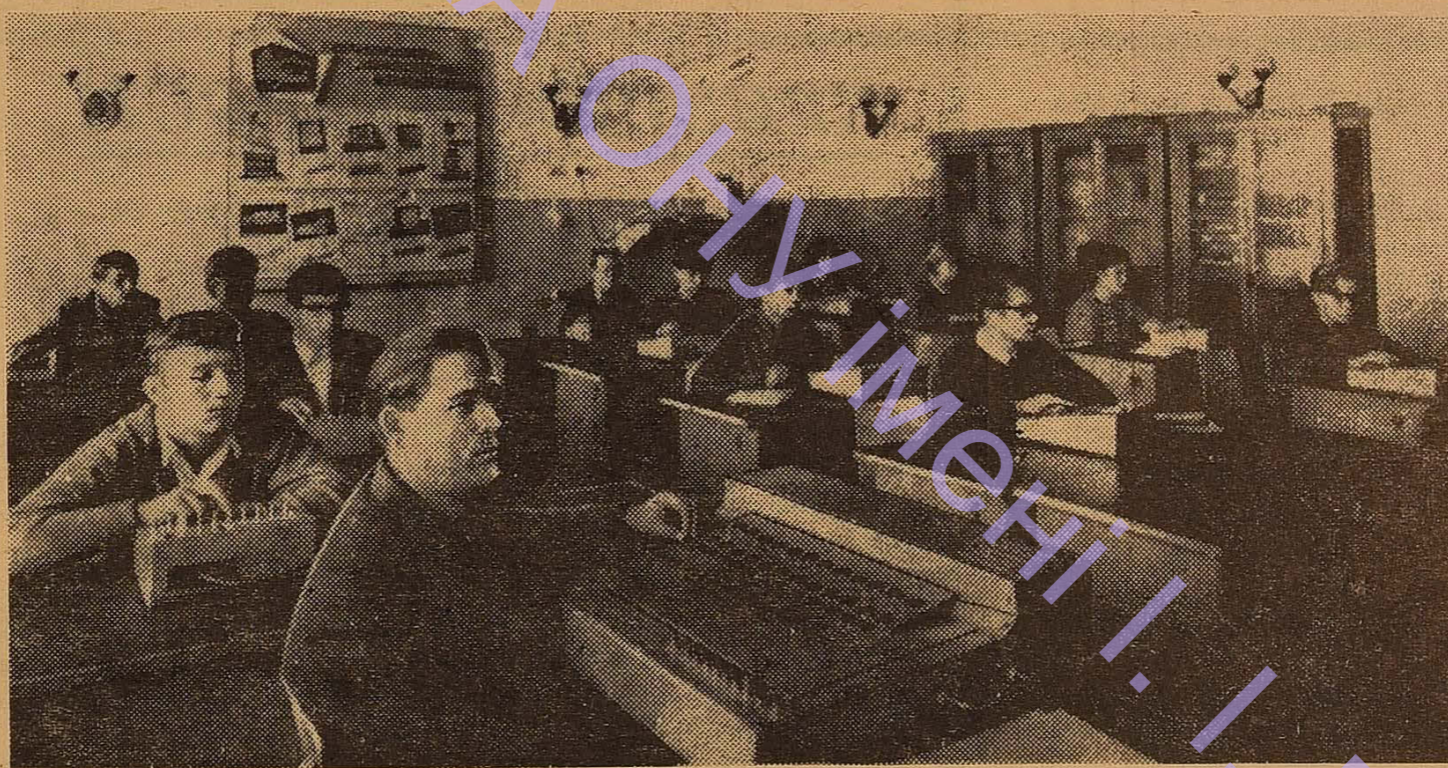
Думається, що причиною вказаних неполадків — нерозпорядливість госпчастини, куди не один раз зверталось керівництво гуртожитку, але, як говориться, «а віз і нині там...».

Багато можливостей не використано самою студрадою для покращання життя в гуртожитку. Тут є прекрасна фотолабораторія. Але студенти так і не побачили ні фотомонтажу, ні фотогазети. А скільки ще недоліків, викритих з допомогою «об'єктивного фотооб'єктиву», можна було б винести на загальне обговорення?!

Хочеться вірити, що ці та інші неполадки в гуртожитку колектив і керівництво зуміють ліквідувати, бо запораука цьому — те хороше, що вже зроблено.

Т. ТКАЧЕНКО,
студент третього курсу історичного факультету.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Днями в гуртожитку відбулись вибори нової студради. Треба думати, що новий склад її широко використає позитивний досвід роботи старої студради і усуне недоліки, на які вказувалось на передвиборних зборах.

В НАШОМУ університеті створена аудиторія технічних засобів програмованого навчання.

На знімку: старший викладач К. Норкін (на передньому плані) проводить заняття в цій аудиторії.

І СПЕЦІАЛІСТАМ, І АМАТОРАМ

В ИСТАВКИ літератури до пам'ятних дат стали традицією наукової бібліотеки. Читачі до них звикли, як до чогось обов'язкового...

Але про цю виставку хочеться сказати окремо. Її присвячено 300-річчю з дня народження Дж. Свіфта, яке нещодавно відзначив світ. Тут зібрано надзвичайно цікаві видання: лондонське видання «Казки про бочку» 1797 р., французькі переклади Свіфта 50—70-х років XVIII ст., перші російські переклади «Мандрів Гуллівера», що належать Єрофею Кордавіну, унікальні українські видання творів великого сатирика. Окремі розділи виставки представляють класичну та новішу свіфтїану, а також нещодавні радянські видання творів письменника.

Хочеться подякувати старшому бібліотекареві Н. С. Юсїм, яка упорядкувала цю виставку з очевидною любов'ю до книг ювіляра і добрим розумінням справи. Такі виставки корисні і спеціалістам, і аматорам літератури.

Звістка про тяжке поранення Березняка схвилювала нас. З цим ім'ям були зв'язані спогоди важкої, але щасливої юності. Спільне навчання на історичному факультеті університету, праця на кафедрі історії КПРС, журналістська діяльність. Потім війна, оборона Одеси, роковий бій...

З великим терпінням переніс він декілька болючих операцій. І все безрезультатно. Але жодної скарги не вирвалось у нього. Бути корисним Батьківщині, продовжувати свою улюблену справу — такі думки повністю володіли ним.

Кажуть, на кожному з нас залишають слід товариші, з якими ми зустрічаємось. Ще в студентські роки всі ми мовчки визнавали над собою владу Зіновія. Це проявлялось в глибокій повазі до твердості і кришталевості чистоти комуніста, завжди вірного загальної справі, який живе за великим рахунком.

Науковим подвигом Березняка

була підготовка кандидатської дисертації. Зіновій продумував кожну деталь, виношував думки і шліфував в умі кожну фразу. Так проходили ночі. А зранку він диктував майже готовий текст. Виручали прекрасна пам'ять, ерудиція. Наукове дослідження консультувала академік Ганна Михайлівна Панкратова.

І ось поборені всі труднощі. В Київському ордену Леніна державному університеті ім. Т. Г. Шевченка блискуче пройшов захист дисертації.

Вмілий пропагандист, Зіновій Березняк не любить високопарних гучних фраз. Але лекції його, виступи на семінарах, бесіди на консультаціях діють на почуття людей з великою силою.

Ніколи не стомлюється він нести людям ідеї Леніна, ідеї партії комуністів. І в цьому знаходить велике щастя.

Доцент **Я. ШТЕРНШТЕЙН.**

М. СОКОЛЯНСЬКИЙ.

СПОРТ

М'ЯЧ НАД СІТКОЮ

ПЕРШІСТЬ ОДУ
З ВОЛЕЙБОЛА

ОРГАНІЗОВАНО проходила в цьому році першість університету з волейбола. В спортивних поєдинках брали участь 9 чоловічих і 8 жіночих команд.

В ході змагання за два нез'явлення була дискваліфікована чоловіча команда хіміків. Найбільш цікавою була фінальна гра між волейболістами механіко-математичного факультету і факультету іноземних мов. В напруженій боротьбі перемогли останні.

Як же розподілились місця?

Серед жіночих команд кращою виявилась команда фізичного факультету. Вона виграла всі зустрічі (7). На другому місці — волейболістки механіко-математичного, на третьому — хімічного факультету.

У чоловіків перемогли, як вже було сказано, волейболісти факультету іноземних мов. Другими були мехматівці, третіми — юристи.

Змагання на першість університету з волейбола готувала і проводила старший викладач кафедри фізвиховання З. Барська.

А. ЛУПОЛОВЕР.

ЗА ЛІНГВІСТИЧНИМИ даними праслов'яни, предки всіх сучасних слов'янських націй, як окремий народ, з окремою мовою існував уже дві-півтори тисячі років до нашої ери. Як самі себе називали праслов'яни, як називали їх інші народи, ми, на жаль, не знаємо. Найраніша назва праслов'ян, що дійшла до нас, засвідчена в працях римських та грецьких письменників Плінія Старшого, Таціта (I ст. н. е.), Птоломея (II ст. н. е.) була **венеди** чи **венети**. Самі себе праслов'яни так не називали. Так їх називали германці та фіни.

Назва праслов'ян **венеди** чи **венети**, на думку вчених, є кельтського походження, по-кельтськи **венд** чи **вент** значить «білявий» чи «русявий». Дійсно, слов'яни в своїй більшості біляві, русьві. Очевидно за цієї зовнішньої ознакою праслов'ян і було названо **венедими** чи **венетами**.

АВТОР РОМАНУ-ХРОНІКИ „ШУРГАН“

МИНУЛО 85 років з дня народження талановитого українського радянського письменника П. Й. Капельгородського.

Свій творчий шлях письменник розпочав ще напередодні першої буржуазно-демократичної революції. Його доживтєва спадщина складається з віршів та кількох прозових творів. Особливо заслуговують уваги його автобіографічна повість-хроніка «Записки семінариста» та повість «Аш хаду». В першій автор, продовжуючи традиції Помяловського та Свидницького, яскраво змалював тяжке життя учнів духовної школи та семінарії, викриваючи схоластичну систему навчання в цих закладах. В повісті «Аш хаду» письменник подав страшні картини темного, безпросвітнього життя караногайців, які кочували на березі каспійського моря між ріками Тереком і Кумою.

В доживтєвій творчості письменник співчував пригнобленим селянам, гнівно виступав проти гнобителів, гаряче вітає першу революцію, закликає одиностаїндо стати до останнього бою з соціальним злом.

З встановленням Радянської влади на Україні Капельгород-

ський цілком перейшов до газетярської роботи. Як ніхто, він працював в редакції «Більшовик Полтавщини». За словами самого письменника, часто праця не екладалася в денні норми, і він працював ночами. За п'ять років він написав близько семи-сот фейлетонів та сатиричних віршів. В 20-х роках ці твори виходять з друку окремими збірочками: «Роздайся, море», «Гей, не здивуйте», «Прейскурант отця Максима» та інші.

Капельгородський пише також прозові твори. «Непорозуміння» — повість про встановлення Радянської влади на Україні та викриття буржуазних націоналістів — запеклих ворогів українського народу. Темі громадянської війни також присвячені оповідання «Червоноармієць» та «Дід Явтух».

Одним з кращих творів у літературній спадщині письменника є роман-хроніка «Шурган», написаний в 1930 році. Над романом Капельгородський працював наполегливо і довго. Ще в 1906 році в «Новій громаді» він надрукував статтю «Сільський пролетаріат на Кубанщині». Цю розвідку автор розглядав потім як вступ до роману «Шурган». Немає сумніву, що Капельгородський, як

романіст, в 20-х роках один із перших звернувся до історико-революційної теми.

В основу роману лягли справжні події і факти: десятимісячна боротьба Північно-Кавказької 11-ої Червоної Армії та її загибель у кізляро-астраханських пісках у лютому 1919 року. П. Капельгородський пише, що свої особисті враження, спостереження й матеріали перевірив на документах кавказьких революційних музеїв та архівів, поновив їх спогадами безпосередніх учасників подій.

Фактичний матеріал він логічно випусе у художній текст, малює яскраві картини життя суспільства, відображає світогляд, прагнення представників різних суспільних верств. В масі він уміє побачити окрему людину, майстерно розкрити риси її індивідуальності. Ось чому запам'ятовуються не лише головні персонажі, а й епізодичні. Вражають своєю безстрашністю, завзяттям, хоробрістю рядові і командири: Степан Рябошапка, Степан Нагнибіда, Клим Байсунгуров, Маринка, Одарюк та інші.

Безмертні слова Горького «Безумству храбрých поем мы песню» взяті епіграфом до тво-

ру. Вони і розкривають основну ідею твору з алегоричною назвою «Шурган», що значить — страшна буря в прикаспійських степах. Останні розділи роману, за визначенням критики, — це реквієм бійцям революції, які в неймовірних умовах астраханської пустелі залишилися вірними своїй ідеї, готові на самопожертву і товариську взаємодопомогу.

На закінчення хочеться навести слова видатного українського письменника Петра Панча, який з пошаною ставився до Капельгородського: «Роман «Шурган» написаний майстерно і з глибоким знанням матеріалу. Саме тому роман і завойовував широку популярність».

М. ДОБРОГОРСЬКИЙ.

«ВИ ЖИВОГО ВАРВАРА БАЧИЛИ?»

Зайде Павло Михайлович і привітається жартівливо:

— Привет, реб'ятушки! Як життя молодая — цвітьють?

— Цвіте, Павле Михайловичу! Сідайте.

І він сяде, протре хусточкою окуляри, дістане з кишені коробку свого незмінного «Казбека», запалить і, згадавши щось своє, раптом читає:

— Ви, Федоре Юровичу, живого варвара давно бачили?

— Правду казавши, давненько.

— А я сьогодні бачив. Вийшов вранці з дому та й іду собі по бульвару Шевченка. Біля готелю «Україна» якась старенька жінка

голубів годує. Посипає на асфальт пшеницю, а вони, немов курчата, коло неї копошаться. А тут, де візьмись, таксі. Жене, гемонська душа; як на пожежу. Бачить же — голуби на дорозі, а жене! Ну й задушив варвар двох таких біло-сніжних красавців, що в мене аж серце зайшлося. Встиг записати номер машини. Оце подзвоню у таксопарк, дізнаюся, хто вів машину, і напишу, неодмінно напишу про нього в «Перець». І як тільки таких безсердечних людей земля на собі носить?!

КРИНИЦЯ МУДРОСТІ ОСТАПА ВИШНІ

І ЗНАМЕННО, І СИМВОЛІЧНО

Це було чаруюче, — згадують студенти-філологи Одеського університету. — Кількаденна практика в літературних музеях Києва. До них вела нас вулиця Червоноармійська. І щоразу на будинку № 6, під барельєфом гумориста і сатирика Остапа Вишні ми бачили свіжі, запахні чудові квіти.

Одного разу замість квітів — в'язка червоного перцю. Ми зразу ж склали віршикі:

Люди Вишні в знак пошани
Від усього серця
Положили замість квітів
Червоного перцю...

Остапу Вишні люди положили червоного перцю... І знаменно, і символічно.

Найвишого «гонорару» як веселий блиск в очах народу, — нема.

Література — це перл у кришталах і чистота в найчистішому.

Не любив я печальних лиць, бо любив сміятися. Не переносив я людського горя. Давило воно мене, плакати хотілося.

Зібрав і упорядкував
Ів. ДУЗЬ.

ВЕНЕДИ. СЛОВ'ЯНИ. РУСЬ.

СЛОВО ПРО СЛОВО

Вперше предки сучасних слов'янських націй під ім'ям **слов'яне** згадуються істориками Йорданом, Прокопієм Кесарійським та імператором Маврикієм тільки в другій половині VI століття нашої ери. Зауважимо, що цим ім'ям праслов'ян називали не тільки інші народи, а й вони самі себе. Де ж узялася ця назва праслов'ян, як вона утворилася? На жаль, єдиної відповіді на це питання немає. На думку одних вчених, ця назва праслов'ян утворилася від основи слова **слово**, а, на думку інших, — від основи слова **слава**.

Однак за нормами праслов'янської мови від основи слова **слово** мала б утворитись назва не **слов'яне**, а **словес'яне**, а в такій формі назва праслов'ян у пам'ятках не засвідчена. Від основи слова **сла-**

ва мала б утворитись назва **слав'яне**, а така назва також у пам'ятках не засвідчена. Та як би там не було, більшість вчених схильні до тієї думки, що назва **слов'яне**, уживана в значенні «народ, що розмовляє між собою зрозумілим словом» — утворилася від основи слова **слово**.

У VI столітті праслов'яни розпались на три групи — **західну**, **південну** і **східну**. Східна група слов'ян, предки сучасних російського, українського і білоруського народів, стала відома під назвами спочатку **анти**, а потім — **Русь**. Де ж узялися ці назви східної групи слов'ян?

Назва східних слов'ян **анти** стала відома в історії з 551 р. н. е., а на початку VII століття вже зникла. На цій підставі вчені вва-

жають, що східні слов'яни ніколи самі себе антами не називали, що цю назву вони одержали від аварів. Як відомо, авари, ідучи в VI столітті на захід, підкорили собі південно-західну групу східних слов'ян і взяли у них клятву бути союзниками, побратимами в боротьбі з іншими ворогами. У тюрських мовах слово **ант** могло вживатись у значенні і «клятва», і «побратим». Авари підкорені східнослов'янські племена і стали називати **анти**, тобто **побратимами**. Від авар слово **анти** стало відоме й грекам. А коли на початку VII ст. східнослов'янські племена розірвали союз з аварами, то зникла і назва їх **анти**. І східні слов'яни стали відомі під назвою **Русь**.

Довгий час була поширена думка, що слово **Русь** — це назва

норманів-варягів, що цю назву прийняли східні слов'яни від варягів. Дійсно, варяги, що були в складі дружини Київського князя, називали себе **Русь**. Однак у жодній найдавнішій нормандській пам'ятці слово **Русь** як назва варягів-норманів не засвідчена. У зв'язку з цим, вчені припускають, що слово **Русь** є слов'янським, що спочатку воно було назвою одного із східнослов'янських племен, яке жило на Київщині в басейні річки Рось. Згодом поляни підкорили собі це плем'я, зберігши за собою їхню назву **Русь**.

Поляни-руси організували Київську державу, об'єднавши під її владою всі східнослов'янські племена. Племінна назва полян **Русь** і стала назвою Київської держави. Доцент А. МОСКАЛЕНКО.